

Anàlisi ambiental del planejament urbanístic del municipi de Felanitx (Mallorca)

Autora: Francisca Carbonell Bauzà. Direcció: Marc Parès i Franzi. Universitat Autònoma de Barcelona. 08 de setembre de 2011

Resum: El present projecte té per objectiu analitzar la realitat urbana del municipi de Felanitx i la seva possible evolució futura, així com la definició d'una sèrie de propostes de millora encaminades a donar resposta a les debilitats i amenaces existents, i la potenciació de les fortaleces i oportunitats identificades. Per fer-ho s'ha portat a terme una exhaustiva recerca bibliogràfica, la consulta i anàlisi cartogràfica així com la utilització de tècniques qualitatives com entrevistes i grups de discussió en el període gener-setembre 2011. Els resultats obtinguts demostren com l'actual planejament urbanístic permet un creixement molt per sobre de l'esperat a l'horitzó 2025, existint el risc que es doni un cert grau de porositat urbana i d'ocupació irreversible i innecessària del sòl. Per aquest motiu les propostes de millora urbanística giren al voltant de la definició d'un model urbanístic més compacte, de millora ambiental i social i de disminució dels riscos ambientals. A més, també es determinen unes propostes encaminades a la potenciació i diversificació de l'activitat econòmica i la vinculació amb el medi natural. En conclusió es veu necessària l'aprovació d'un nou planejament urbanístic que integri aquestes propostes de millora i sobretot adequi el sostre de creixement a les dinàmiques demogràfiques i no merament a les econòmiques.

Paraules clau: urbanisme, planejament urbanístic, creixement, Felanitx, Illes Balears.

1. Introducció, justificació i objectius

Felanitx és un municipi situat al sud-est de l'illa de Mallorca on es poden distingir clarament tres zones: la marina (plana costera), les Serres de Llevant i el pla (plana interior). Dintre dels seus límits municipals s'hi troben varis nuclis de població interiors i costers, així com una gran esplanada agrícola i d'altres espais naturals, ordenats tots ells d'acord amb un planejament urbanístic aprovat al 1969. Així doncs queda palpable el seu caràcter completament obsolet i es posa en evidència la clara necessitat d'una revisió i actualització del propi per tal no només d'adaptar-lo a la legislació vigent, sinó també propiciar un planejament més sostenible, respectuós amb l'entorn i coherent amb la realitat existent.

D'acord amb el que s'acaba d'exposar els dos objectius generals d'aquest projecte són per una part conèixer la realitat urbana, ambiental, econòmica i social del municipi de Felanitx i per l'altre definir la possible evolució que tindrà mitjançant la determinació de tres escenaris de futur i la formulació de propostes de millora concretes de planejament més respectuoses amb el medi ambient i ajustades a les necessitats dels seus habitants.

2. Metodologia

La metodologia emprada en aquest treball es fonamenta primerament en una exhaustiva recerca bibliogràfica en temes teòrics d'urbanisme i sobre les característiques del municipi, la consulta i anàlisi cartogràfica per saber les característiques i l'evolució del territori i l'aplicació de tècniques qualitatives com entrevistes i grups de discussió. Tot plegat permet identificar les potencialitats i problemes del municipi, els quals s'integren en una taula DAFO. Seguidament, mitjançant la utilització del mètode de la taxa de creixement i la taxa de caps de llar es generen tres escenaris hipotètics de futur: tendencial, d'alt i baix creixement. Finalment, es determinen les propostes de millora tenint en compte les altres parts del treball i una altre forta recerca bibliogràfica.

3. Diagnosi del municipi

L'existència de diversos nuclis urbans dintre del terme de Felanitx, tot i conferir-li un caràcter únic i un encant especial molt aprofitable per al desenvolupament i oferta de l'activitat econòmica (sobretot turística), en dificulta la planificació de serveis i estructures per a tot el municipi així com la comunicació intramunicipal.

Referent al medi natural posseeix un mosaic paisatgístic d'alt valor ecològic, amb una gran varietat de flora i fauna dotant el territori d'una gran riquesa i de la oportunitat de gaudir d'exemplars catalogats així com un ampli ventall de zones i punts d'interès científic i cultural capaces de cobrir una gran varietat de sensibilitats. En aquest sentit, cal fer especial menció a les cavitats subterrànies, els 7 llocs catalogats com a LICs, les 5 zones ANEI, i d'altres espais protegits com les AANP, AAVN o APP¹.

Aquestes zones protegides representen aproximadament un 20% de la superfície total del municipi. No obstant, calen esforços per tal de garantir l'autèntica protecció d'aquestes i evitar-ne l'extesa d'activitats i/o usos il·legals (abocadors incontrolats, proliferació de cases, etc.). Cal afegir que a banda d'aquesta superfície en resten encara moltes altres que podrien ser objecte de protecció pels seus grans valors naturals.

D'altra banda, existeix un elevat percentatge de sòl classificat com a no urbanitzable, i d'aquest el 71% s'utilitza per a cultiu -majoritàriament de secà-, el qual si es dona baix directrius de sostenibilitat i respecte amb el medi ambient és bo no només per l'aprofitament agrícola, amb la finalitat econòmica i de producció local (sobirania alimentària) que se'n desprèn, sinó també com a eina de gestió territorial per tal d'evitar l'abandonament de la terra i alhora disminuir el risc d'incendi.

¹ LIC: Lloc d'Importància Comunitària. ANEI: Àrees Naturals d'Especial Interès. AANP: Àrees naturals d'especial interès d'alt nivell de protecció. AAVN: Àrees d'alt valor natural. APP: Àrees de preservació del paisatge.

En l'anàlisi de riscos s'han detectat incoherències en la cartografia de les zones de riscos ja que no coincideixen al 100% les àrees integrades dintre el PTM, la modificació de sòl rústic i la proposta de NNSS 2007.

Demogràficament s'ha experimentat un augment progressiu de la població, sent molt significatiu durant el darrer quinquenni en les zones costeres i en la població disseminada, mentre pareix a ser que el nucli urbà de Felanitx es troba front a una possible estabilització poblacional.

A més, no es pot oblidar que es tracta d'una població notablement envellida i amb un alt índex de dependència global, característiques que no s'espera que millorin en els pròxims anys, sinó que es preveu un lleuger augment degut a l'elevada esperança de vida, al baix creixement vegetatiu i al minvament del saldo migratori. En aquest últim aspecte és important estudiar l'origen de les immigracions, podent diferenciar entre els "jubilats europeus", els fluxos dels quals s'espera es mantinguin o augmentin lleugerament tot apujant l'índex d'envelliment; i els "treballadors africans i sud-americans" en els quals sí s'espera una minora, i amb ella una reducció dels recursos humans disponibles per al desenvolupament de Felanitx.

Centrant-se en el parc d'habitatges la potencialitat més destacable és l'existència de 1.206 habitatges buits i 293 locals actualment inactius de diversa tipologia que resten susceptibles de ser utilitzats en fi tant privat com públic. Seguint amb aquesta línia també cal destacar el 28,8% de segones residències utilitzades només durant una mitjana de tres mesos.

L'activitat econòmica de Felanitx es troba gairebé monopolitzada pel sector turístic, coexistint altres varietats vinculades directa o indirectament amb aquesta. Conseqüentment es troba en una situació vulnerable i amb poques possibilitats d'èxit si en algun moment es canvia aquesta estructura productiva (sobretot a partir de factors externs). Tenint en compte aquesta línia, cal destacar el declivi protagonitzat en la majoria de sectors (i subsectors), sobretot el de la construcció, del comerç al detall i de l'hosteleria i restauració derivats en part pel període recessiu que s'està vivint. A més, també cal tenir en compte que l'activitat econòmica del municipi es troba fortament marcada pel factor de l'estacionalitat i per l'elevat nombre de contractes temporals existents.

També cal tenir en compte la reducció del sector primari en la darrera dècada, propiciat en gran part per l'auge del turisme i l'elevat envelliment de la població dedicada exclusivament a aquest sector. No obstant, cal destacar el lleuger augment sofert en aquesta activitat en els darrers dos anys. Nogensmenys, caldria un enfortiment d'aquesta activitat pels múltiples beneficis descrits en paràgrafs anteriors.

Dintre del context territorial resulta primordial l'existència d'un planejament supramunicipal com les DOT, el PTM i els PDS que marquen unes pautes a seguir a tot el territori balear, determinant el règim urbanístic de les àrees a ordenar i els seus instruments d'ordenació així com la fixació dels límits de creixement i el control sobre l'ocupació de sòl rústic. A més, no es pot oblidar l'existència de figures de protecció especial sobre aquelles àrees amb valors naturals i

paisatgístics. No obstant, cal destacar l'elevada generalitat d'aquests i el retràs en l'aplicació de diverses mesures derivades com la redacció de diversos PDS rellevants en quant a la protecció i ús del territori.

A nivell municipal, comptar amb un PGOU vigent aprovat l'any 1969 i amb moltíssimes modificacions proposades fan molt difícil una interpretació àgil i possibiliten el sorgiment de diverses problemàtiques alhora de la seva aplicabilitat i en l'adequació del planejament a les diverses normatives de caràcter supramunicipal que van sorgint.

Per altra banda es veu com la capacitat d'urbanització dels nuclis encara està per desenvolupar, ja que encara queda una superfície important de sòl vacant municipal, concretament 61,10 Ha, la qual es troba repartida entre els diferents nuclis urbans del municipi, sent prou significatiu a Cala Marçal (85% vacant sobre sòl classificat) i Cala Ferrera (55%). És important que en cas de realitzar nova construcció en aquest sòl, es faci seguint criteris de sostenibilitat.

En sòl urbà cal assenyalar que encara a dia d'avui la normativa vigent és l'aprovada al 1969, quedant amb molts casos obsoleta i amb possibilitats de millora tenint en compte la literatura més recent en aquests temes. En quant a sòl rústic, cal dir que compta amb un planejament més vigent gràcies a la *Modificació puntual*. No obstant, tot i que compleix amb la normativa de caràcter supramunicipal és una mica massa general i en molts aspectes millorable.

Centrant-se en la capacitat de població es veu com al llarg del temps s'ha anat abaixant. Tot i així, actualment es troba en 61.856 habitants el qual tenint en compte una població de 18.225 habitants és més del triple. En les NNSS de 2007 (pendents d'aprovació definitiva) aquest paràmetre s'abaixa notablement fins als 56.215 habitants, no obstant la dotació en qüestió d'equipaments i altres serveis no es correspon amb un augment tant notable de la població.

Per acabar, les ja citades Normes Subsidiàries que es troben pendents d'aprovació definitiva, són un instrument de rellevància i en definitiva de gran urgència en qüestió d'ordenació del planejament municipal, les quals si arriben a aprovar-se definitivament aportaran una milloria indiscutible al municipi, ja que no només s'adaptaran al planejament supramunicipal, sinó que a sobre recolliran en un únic document tota la informació urbanística fent més senzilla la seva lectura, evitant errors d'interpretació i execució.

Malgrat tot no es troben excloses de millores. La primera de totes i de vital importància és la manca d'una vertadera Avaluació d'Impacte Ambiental. Cal recordar que es dona per vàlida l'AIA realitzada a l'anterior proposta de NNSS de 2002, les quals comparades amb les de 2007 es troben bastant modificades. A més, caldria avaluar impactes no tinguts en compte en la del 2002 com la connectivitat biològica i els impactes de les modificacions als processos erosius (sobretot en la zona de muntanya i en les zones costeres). També seria necessari introduir un apartat de mesures correctores i un programa de vigilància ambiental bastant més detallat ja que en l'actual AIA ambdós queden com un apartat residual continguts en les conclusions.

	DEBILITATS	FORTALESES
Variables internes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Existència d'un planejament vigent obsolet i amb moltes modificacions. 2. Planejament urbanístic vigent basat en una perspectiva d'elevat creixement. 3. Predominança d'exploracions agrícoles de petites dimensions de propietat privada. 4. Abandonament del sector primari. 5. Poca participació ciutadana. 6. Dependència de la població respecte la mobilitat en transport privat. 7. Envel·liment de la població. 8. Cens d'habitatge i vivenda a data 2001. Molt desfasat actualment. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Existència de nombrosos espais naturals protegits. 2. Gran percentatge de sòl catalogat com a no urbanitzable. 3. Capacitat agrològica per a conreu extensiu en la major part del municipi, sobretot a la plana interior. 4. Qualitat del paisatge natural molt bona i excel·lent a la costa no urbanitzada i a la zona de muntanya. 5. Riquesa de Patrimoni Històric i Cultural al medi natural.
	AMENACES	OPORTUNITATS
Variables externes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forta dependència del turisme com a motor de l'economia autonòmica i municipal. 2. Vulnerabilitat d'aqüífers alta en la majoria del territori. 3. Alt risc d'inundació a la zona de Portocolom i Cala Marçal. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gran mosaic d'ambients diferents que permeten un ús del territori diferenciat per tal d'enriquir l'economia. 2. Foment d'activitats didàctiques en el medi natural. 3. Potencialització de rutes per paratges naturals. 4. Introducció de sistemes ecològics en cultiu i ramaderia.

Taula 1. Taula DAFO. Font: Elaboració pròpia

4. Pronòstic

Una de les finalitats del planejament urbanístic hauria de ser avançar-se a les necessitats futures del territori, motiu pel qual esdevé indispensable una reflexió sobre les situacions venidores. És per això que en aquest apartat es desenvolupen tres escenaris hipotètics de futur, analitzant el creixement poblacional, el d'habitatges i com afectarà aquest als usos del sòl.

Creixement poblacional:

A la *Figura 1* es pot apreciar la previsió demogràfica per a l'horitzó 2025 calculada per mitjà del mètode de la taxa de creixement. Es parteix del cens de població de 2010 i se li apliquen diferents ritmes de creixement anual (α), obtinguts els tres primers considerant l'evolució poblacional del període 2000-2010 i els altres tres del període 2004-2010. Així doncs, es consideren tres escenaris de futur: tendencial (T: creixement constant semblant al del període de referència), d'alt creixement (T+: el doble) i de baix creixement (T-: la meitat).

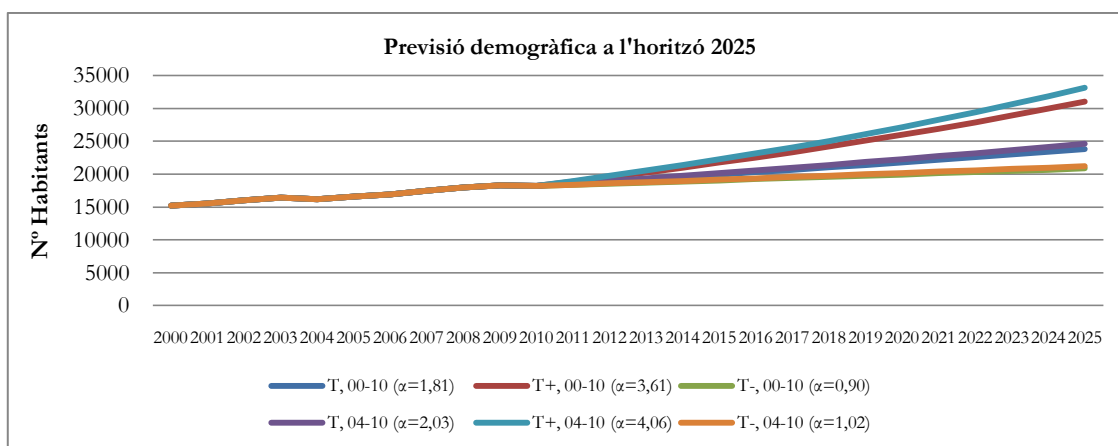

Figura 1. Previsió demogràfica per a Felanitx a l'horitzó 2025. Font: Elaboració pròpia

Creixement d'habitatges:

Per a estimar la demanda futura d'habitatges s'ha fet servir el mètode de les taxes de caps de llar o persones principals. S'ha agafat la població estimada a l'horitzó 2025 per grups d'edat quinquennals i se li ha aplicat la taxa de principalitat projectada per a 2025. Tot seguit al nombre d'habitatges principals ocupats obtingut per al 2025 es resta el nombre d'habitatges principals del 2001 (últim cens realitzat). Els resultats per als diferents escenaris es mostren a la Taula 2 a la columna *Necessitat d'habitatges per al 2025 respecte de 2001*.

Afectació als usos del sòl:

En aquest apartat s'estudia l'ocupació dels habitatges buits i la construcció dels habitatges potencials en sòl vacant com una possible via per a satisfer les necessitats d'habitatges principals de la secció anterior. Els resultats demostren com en tots els escenaris es dona un excedent positiu, la qual cosa significa que per mitjà d'aquestes dues vies es veuen més que cobertes totes les necessitats. Queda doncs reflectida la possibilitat d'abaixar l'àrea classificada com a sòl urbà i urbanitzable.

Escenaris	Necessitat d'habitatges per al 2025 respecte de 2001	Habitatges potencials			Excedent
		Habitatges buits susceptibles d'ocupació (2001)	Habitatges potencials en sòl vacant (2001)	Total habitatges potencials	
T ₀₀₋₁₀	5.026	1.206	14.362	15.568	10.542
T _{+,00-10}	8.343	1.206	14.362	15.568	7.225
T _{-,00-10}	3.427	1.206	14.362	15.568	12.141
T ₀₄₋₁₀	5.641	1.206	14.362	15.568	9.927
T _{+,04-10}	11.329	1.206	14.362	15.568	4.239
T _{-,04-10}	3.662	1.206	14.362	15.568	11.906

Taula 2. Necessitat d'habitatges i possibles vies de satisfacció a l'horitzó 2025. Font: Elaboració pròpia

Conclusions:

Tenint en compte l'àmplia literatura científica existent sobre projeccions de poblacions cal esperar que l'escenari de creixement baix sigui el més probable d'assolir, establint-se al voltant dels 21.000 habitants. Això es deu a una disminució gradual del creixement vegetatiu (entrada de generacions de dones en edat fèrtil menys nombroses, relantiment en l'edat de la mare, augment de defuncions pel progressiu envelliment poblacional, etc.), però sobretot de la davallada del moviment migratori exterior (davallada de l'oferta de llocs de treball, retorn d'immigrants al seu lloc d'origen, etc.).

Nogensmenys, la població felanitxera seguirà creixent (tot i que a un menor ritme). Per conseqüent cal esperar un augment en la necessitat d'habitatges. No obstant, s'han identificat també altres factors incidents en la previsió d'aquestes necessitats, com el sorgiment de les noves tipologies familiars (caracteritzada per una disminució en l'ocupació de les llars), la reducció del nombre de persones en edat de formació de noves llars (25-34 anys), la recessió econòmica actual, el minvament del nombre de treballadors potencials i la cada vegada més elevada taxa de dependència.

D'altra banda, els resultats obtinguts en l'anàlisi de l'afectació dels usos del sòl demostren com l'actual planejament urbanístic permet un creixement molt per sobre de l'esperat a l'horitzó 2025, existint el risc que es doni un cert grau de porositat urbana i d'ocupació irreversible i innecessària de sòl.

5. Propostes de millora

La *Taula 3* recull a mode de síntesi tot un seguit d'objectius, metes i propostes de millora orientades a donar resposta a les debilitats i amenaces existents i a la potenciació de les fortaleses i oportunitats identificades. Els quatre primers objectius haurien de tenir-se en compte en la redacció del nou pla d'ordenació urbana (o normes subsidiàries), mentre els 5 i 6 estan adreçats al desenvolupament de plans estratègics, polítiques i iniciatives que haurien de sortir des de l'Ajuntament per tal d'aconseguir la plena consecució del model urbanístic proposat, gaudint de major acceptació i sentit.

OBJECTIU 1	DEFINIR UN MODEL URBANÍSTIC MÉS SOSTENIBLE	
	META 1	Limitació del creixement urbanístic
		<p>Proposta 1 Conversió d'una part de sòl urbanitzable de les Normes Subsidiàries a rústic pel que fa al nucli de Felanitx i Cala Ferrera.</p> <p>Proposta 2 Evitar la urbanització encoberta del sòl rústic producte de l'edificació il·legal.</p>

	META 2	Modificacions en el sòl rústic		
		Proposta 1	Ampliació del Sòl Rústic Protegit. Inclusió de les basses de Son Navata, el Pla de la Sínia, les cales verges del litoral i els voltants de Cala Sa Nau.	
		Proposta 2	Reconversió d'àrees agrícoles degradades en zones forestals. Prèviament cal un estudi per tal d'identificar aquestes zones.	
	META 3	Dissenyar amb criteris bioclimàtics		
		Proposta 1	Redacció i aprovació d'un Codi Tècnic de l'Edificació o d'Ordenances Bioclimàtiques per part de l'Ajuntament.	
		Proposta 2	Dissenyar Bioclimàticament l'espai urbà.	
OBJECTIU 2	MILLORA AMBIENTAL			
	META 1	Recuperació i conservació de la vegetació de ribera.		
		Proposta 1	Valoració de l'estat ecològic dels torrents i afluents del municipi. Utilitzant per exemple, l'índex de Qualitat del Bosc de Ribera (QBR).	
		Proposta 2	Incloure aquests espais dintre d'una categoria de Sòl Rústic Protegit. Es podria incloure una clàusula a les APT per a que integri aquests espais i en fomenti la seva conservació.	
	META 2	Preservació i millora de la qualitat de les aigües		
		Proposta 1	Implantar criteris per l'estalvi d'aigua	
		Proposta 2	Protegir els sistemes aquàtics.	
		Proposta 3	Ús racional de plaguicides i fertilitzants	
		Proposta 4	Prohibició d'abocadors incontrolats als marges dels torrents.	
	META 3	Contribuir a la millora de l'eficiència energètica dels sistemes urbans		
		Proposta 1	Contribució a l'estalvi energètic.	
		Proposta 2	Potenciar l'ús d'energies renovables.	
	OBJECTIU 3	MILLORA SOCIAL		
		META 1	Dotació d'equipaments per a persones de la tercera edat	
		Proposta 1	Residències i/o centres de dia.	
		Proposta 2	Parcs per a la tercera edat.	
META 2		Afavorir la vivenda de lloguer i/o vivenda social		

		Proposta 1	Inventariar les necessitats i les disponibilitats de vivenda per a planificar i regular adequadament l'ús de les vivendes desocupades o infrautilitzades.
OBJECTIU 4	DISMINUCIÓ DELS PROCESSOS DEGENERATIUS DEL MEDI NATURAL		
	META 1	Disminució dels riscos	
		Proposta 1	Revisió de la cartografia de les ZPR i dels usos permesos en ells.
		Proposta 2	Elaboració del Pla d'Emergències per part de l'Ajuntament.
		Proposta 3	Estudi de la creació de talla focs naturals a àrees estratègiques.
OBJECTIU 5	POTENCIACIÓ I DIVERSIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA		
	META 1	Dinamització de l'anomenat ecoturisme	
		Proposta 1	Creació d'una xarxa de cases rurals i agroturismes.
		Proposta 2	Potenciació de les activitats d'oci al medi físic.
	META 2	Mantenir i incrementar les activitats comercials	
		Proposta 1	Difondre entre la població les possibilitats de compra al municipi.
		Proposta 2	Foment de l'associacionisme en el sector comercial i empresarial.
	META 3	Potenciació de l'activitat agrícola i ramadera	
		Proposta 1	Diversificació de cultius i sistemes agrícoles.
		Proposta 2	Millorar l'activitat ramadera
OBJECTIU 6	AUGMENTAR LA VINCULACIÓ DE LA POBLACIÓ AMB EL MEDI NATURAL		
	META 1	Sensibilització de la població amb el medi que els envolta	
		Proposta 1	Realització d'excursions escolars a explotacions agrícolaramaders per a mostrar el dia a dia en el sector primari.
		Proposta 2	Organització de jornades d'estudis locals.
		Proposta 3	Repartir tríptics i/o establir panells informatius orientats a que els habitants facin un ús respectuós del medi. Explicar els perills que suposa fer-ne un mal ús, com deixar residus, fer focs, etc.

	META 2	Revisió i difusió del catàleg de patrimoni natural i punts d'interès	
		Proposta 1	Introducció de nous punts d'interès.
		Proposta 2	Creació d'un apartat a la pàgina web de l'Ajuntament del Catàleg de Patrimoni Natural i Punts d'Interès.
		Proposta 3	Establir panells informatius als punts d'interès per a informar sobre el medi (tipus d'espècies, curiositats històriques i culturals, etc.)

Taula 3. Objectius, metes i propostes de millora per al municipi de Felanitx. Font: Elaboració pròpia.

6. Conclusions

El present treball posa en evidència l'existència d'un planejament urbanístic clarament basat en una conjuntura d'alt optimisme en quant a la previsió de creixement econòmic i demogràfic, el qual es troba totalment desmarcat de les tendències actualment observades per al conjunt de l'arxipèlag i pel propi municipi. Conseqüentment, aquesta visió d'expansió propicià establir un nombre màxim d'habitatges molt elevat, de 20.865 al PGOU i 18.225 a les Normes Subsidiàries, permetent una excessiva i innecessària ocupació (irreversible) de sòl.

D'aquesta manera és menester l'adequació del sostre de creixement a les dinàmiques demogràfiques i no merament a les econòmiques. És a dir, que el creixement urbà no sigui considerat únicament com a font d'ingressos, com un fi en si mateix, sinó que aquest aportí valor afegit al municipi i sobretot als seus habitants.

Així doncs, es recomana l'aprovació d'un nou planejament urbanístic que aposti, no només per la limitació i/o decreixement de l'activitat urbanitzadora sinó també per l'establiment d'un model més compacte, on es revalorí l'entorn local i s'apropin serveis i equipaments als ciutadans per tal de minimitzar el transport, contribuint així a la sostenibilitat urbana. Recordar també la rellevància de portar a terme una bona Avaluació d'Impacte Ambiental alhora de la redacció i aprovació d'aquest nou planejament, on hi estiguin inclosos la identificació i avaluació dels impactes, així com un apartat de mesures correctores i un programa de vigilància ambiental (ambdós darrers obviats en la proposta de Normes Subsidiàries).

Finalment, no basta que les normes siguin correctes i compleixin els criteris de sostenibilitat, sinó que el més important és que aquestes aconseguixin els objectius pels quals han estat redactades. D'aquesta manera, es remarca la idoneïtat d'obrir a altres estudis la reflexió sobre la forma en que es porta a terme el descrit en el planejament (si primer es dona l'ocupació del sòl vacant de les zones interiors de sòls urbanitzats, després les dels perímetres urbans i en última

instància en sòls exteriors, etc.) i veure si realment són un bon instrument per a calmar i contenir el creixement.

7. Bibliografia

Documentació de referència:

BLÀZQUEZ, MACIÀ (2006) *Calmar, contenir i decreïxer. Polítiques provades (1983-2003) i possibles de planificació urbanística*. Territoris, n°6, pp. 161-174.

CERDA TRONCOSO, J. (2010). *Prospección preliminar de la demanda de vivienda en Palma de Mallorca, y la cuota de mercado de VPO*. Report de recerca N°5. UPC.

FULLANA COLL, ANTONI (2004). *Estudi sobre la població de Menorca. Anàlisi demogràfic de finals de segle XX*. Documents de Treball. Observatori socioambiental de Menorca

MOLINA GALLART, DAVID (2007). *Estudi ambiental de la proposta del POUM de Viver i Serrateix*. Projecte Final de Carrera de Ciències Ambientals. UAB.

MULÀ MONTSENY, JOAN (2002). *Anàlisi i redisseny de la xarxa de distribució d'aigua potable a alta pressió de Santa Cristina d'Aro*. Projecte Fi de Carrera. Escola Politècnica Superior.

MUÑIZ, I. & GALINDO, A. (2001) *Ecological sustainability and urban form*. Departament Economia Aplicada, UAB, Bellaterra, Barcelona.

MUXÍ, ZAIDA (2010). *Ciutats per a viure-hi*. Barcelona societat. Revista de coneixement i anàlisi social, n°19, pp 126-130.

RULLAN, ONOFRE (2007). *El horizonte de crecimiento posible según los planes urbanísticos y territoriales de las Islas Baleares (España)*. Revista de Geografía Norte Grande, n° 38, pp. 63-77

OMS (2002) *Envejecimiento activo: un marco político*. Rev Esp Geriatr Gerontol 2002;37(S2):74-105

Fons documental:

INE: Institut Nacional d'Estadística (www.ine.es)

IBESTAT: Institut d'Estadística de les Illes Balears (ibestat.caib.es)

IDEIB: Infraestructura de dades espacials de les Illes Balears (www.ideib.cat)

Pàgina web del Govern de les Illes Balears (www.caib.es)

Pàgina web del Consell de Mallorca (www.conselldemallorca.net)

Pàgina web de l'Ajuntament de Felanitx (www.ajfelanitx.net)

Pàgina web del Grup d'Ornitologia Balear (www.gobmallorca.com)